

Pakkumus humanitaar- ja sotsiaalvaldkonnas

Humanitaar- ja sotsiaalvaldkond

Pakutavate aktiivõppeprogrammide nimekiri, millest koolid ja lasteaiad saavad programme valida (sisaldab programmide kirjeldust ja mahtu, vajalike ruumide, vahendite ja transpordi kirjeldust, programmi seost riikliku õppekavaga).

Lasteaiad (6–7-aastased lapsed)

Programmi nimetus	Kontaktitudide maht (ak tundides)	Vajalikud ruumid, vahendid ja transport	Programmi kirjeldus	Programmi seos koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidega (5. peatükk)	Programm sobib/on kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele
Jüri ja Mari muuseumimatk	1,5	Eesti kultuuriloo püsinäitus „Kohtumised“.	Muuseumimatk on mõeldud esmaseks tutvumiseks Eesti kultuuriloo ja -pärandiga ning muuseumi rolliga selle talletamisel ja tutvustamisel. Räägime aja kulgemisest, elust erinevatel perioodidel, ajastutele omastest nähtustest ja seda, kas need on mõjutanud ka meie elu tänapäeval.	Õpitulemused: <ul style="list-style-type: none"> - Teab, mis on muuseum ning muuseumi erinevaid ülesandeid. - Oskab muuseumis nähtut seostada oma isikliku kogemusega. - Teab, kuidas eestimaalaste elu on aja jooksul muutunud. - Teadvustab ja väärtustab Eestit oma kodumaana. 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

Jüri ja Mari keelesugulastel külas	1,5	Soome-ugri rahvaste püsinäitus „Uurali kaja“.	Avastame koos keelesugulasi – kes nad on, kus ja kuidas elavad ning kuidas kõlavad nende keeled. Püüame jälile saada mõistatusele, kas meil on ka midagi omavahel ühist. Teekonnal läbi soome-ugri maailma mängime ja arutleme, kuulame vanu tarkuseteri ja kohtame üllatusi.	Õpitulemused: <ul style="list-style-type: none"> - Teab, mis on muuseum ning muuseumi erinevaid ülesandeid. - Oskab muuseumis nähtut seostada oma isikliku kogemusega. - Teadvustab keelte ja rahvaste rohkust ja mitmekesisust. - Teadvustab, et eesti keelel on sugulaskeeled. - Teab, et loodus mõjutab inimese elukeskkonda ja tegevusi. 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.
Rahvuslikud mänguasjad	1,5	Eesti püsinäitus „Kohtumised“, tegelussaal ja õppeklass.	Uurime vanu mänguasju ja otsime vastuseid küsimustele: milliste igapäevaesemetega on võimalik mängida? Millised olid talulapse mänguasjad? Räägime talulaste elust, töödest ja mänguasjadest. Meisterdame endale riidest nuku või nõobivurri.	Õpitulemused: <ul style="list-style-type: none"> - Teab talulaste elu ja mänguasju. - Oskab võrrelda laste mängu, rõivaid ja elu minevikus ja tänapäeval. - Oskab meisterdada rahvuslikku mänguasja. 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.
Rahvakalendri aastaring	2,0	Eesti kultuuriloo püsinäituse „Kohtumised“ näitus „Talu elu ja talu ilu“, tegelussaal. Töölehed,	Näitusel „Talu elu ja talu ilu“ tutvume talviste ja suviste traditsiooniliste töödega. Arutleme selle üle, millal ja kes neid töid tegid, ning seome need aastaringiga. Tutvume vana rahvakalendriga ja kuude rahvapäraste nimetustega. Räägime aja kujutamisest rattana,	Õpitulemused: <ul style="list-style-type: none"> - Teab, mis on rahvakalendri aastaring. - Oskab nimetatada suviseid ja talviseid töid ja tegemisi. 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

		koopiaesemed, rehielamu makett.	<p>mille moodustasid suvine ja talvine poolaasta oma tööde ja tähtpäevadega. Mängime rahvuslikke mängu, harjutades kuude rahvapäraseid nimetusi, ja omandame tuntumate rahvakalendri tähtpäevade loendamise ja arvepidamise võtteid.</p> <p>Lähtuvalt rahvakalendri aastaringist keskendumine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oktoobris-novembris mardi- ja kadripäev, - detsembris-jaanuaris jõulud, - veebruaris-märtsis vastlad, - märtsis-aprillis lihavõtted. <p>Tunni käigus valmib tavandiga seotud ese.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Teab olulisemaid rahvakalendri tähtpäevi ja nendega seotud kombeid. 	
Jüri ja Mari uurivad kunsti (saab tellida kuni 30.09.2022)	1,5	Näitus „Värvide ilu. Eesti kuldaja kunst Enn Kunila kollektsioonist“.	<p>Esimesel retkel kunstimaailma uurime, kuidas üldse kunsteid vaadata. Mida me näeme, kui seisame maalile väga lähedal ning milline pilt avaneb siis, kui vaatame seda eemalt? Tutvume Eesti kunstnike ning nende töödega. Arutleme, kuidas kunstnikuks saadakse, kust saavad kunstnikud ideid ja kas lapsepõlv samuti nende loomingut mõjutab. Retke lõpus oleme detektiivid ning otsime üht maali.</p>	<p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teab maalimisvahendeid ja kuidas neid kasutada. - Teab, mis on põhivärvid ja nende segamine. - Õpivad, kuidas kunsti vaadata. - On saanud esmaseid teadmisi Eesti kunstnikest ning nende teostest. 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

Tere-tere, inimkere! Jüri ja Mari kõnnivad kehanäitusel (saab tellida alates 1. märtsist 2023)	1,5	Näitus “Õige keha, vale keha”.	Kas sa tahaksid olla nagu superman? Või hoopis kaunis printsess? Kas tead, et arusaam, milline on tubli poiss või ilus tüdruk, on aja jooksul palju muutunud? Näitusel uurime, millist toitu on eestlased aegade jooksul söönud, mida ilusaks pidanud ning kuidas oma keha eest hoolt kandnud. Saame teada, millised on eestlase elu tähtsamad sündmused, mis neid kurvastab ning mis neid rõõmsaks teeb.	Õpitulemused: <ul style="list-style-type: none"> - Teab inimese elukaare olulisemaid sündmusi ja nendega seotud rituaale. - Teab, kuidas on meie toidulaud muutunud ning milline on tervislik toit tänapäeval. - Teab, et mõisted „ilus“ ja „inetu“ muutuvad ajas. - Teab, et kaasaegne tehnoloogia võimaldab keha muuta. 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.
--	-----	--------------------------------	--	--	--

(vajadusel lisada ridu)

Programmi nimetus	Kontaktitudide maht (ak tundides)	Vajalikud ruumid, vahendid ja transport	Programmi kirjeldus	Programmi seos põhikooli riikliku õppekavaga (saavutatavad pädevused ja õpitulemused)	Programm sobib/on kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele
Jüri ja Mari muuseumimatk	1,5	Eesti kultuuriloo püsinäitus „Kohtumised“.	Muuseumimatk on mõeldud esmaseks tutvumiseks Eesti kultuuriloo ja -pärandiga ning muuseumi rolliga selle talletamisel ja tutvustamisel. Räägime aja kulgemisest, elust erinevatel perioodidel, ajastutele omastest nähtustest ja seda, kas need on mõjutanud ka meie elu tänapäeval.	<p>Õppeaine: inimeseõpetus.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab kultuuripärandit. <u>Enesemääratluspädevus</u> – tutvub esivanemate eluoluga. <u>Õpipädevus</u> – õpib vaatlema ja uurima esemeid.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teab muuseumi põhiülesandeid. - Mõistab ainelise kultuuri tähtsust. - Omandab esmased teadmised Eesti aja- ja kultuuriloost. - Oskab muuseumis nähtut seostada oma isikliku kogemusega. 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.
Jüri ja Mari keelesugulastel külas	1,5	Soome-ugri rahvaste püsinäitus „Uurali kaja“.	Retk keelesugulaste juurde, mille käigus tutvume soome-ugri rahvaste argielu ning toimetulekuga erinevates elukeskkondades. Uurime, mida tähendab keelesugulus.	<p>Õppeaine: inimeseõpetus, loodusõpetus, eesti keel.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab kultuurilist</p>	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

				<p>mitmekesisust.</p> <p><u>Enesemääratluspädevus</u> – teab eestlaste sugulasrahvaid.</p> <p><u>Õpipädevus</u> – õpib vaatlama ja uurima esemeid.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teadvustab keelesugulust. - Teab looduskeskkonna mõju inimese eluolu korraldamisele. - Oskab muuseumis nähtut seostada oma isikliku kogemusega. 	
Rahvuslikud mänguasjad	1,5	Eesti püsinäitus „Kohtumised“, tegelussaal ja õppeklass.	<p>Uurime vanu mänguasju ja otsime vastuseid küsimustele: Milliste igapäevaesemetega on võimalik mängida? Millised olid talulapse mänguasjad? Räägime talulaste elust, töödest ja mänguasjadest. Meisterdame endale riidest nuku või nõobivurri.</p>	<p>Õppeaine: tööõpetus, käsitööõpetus, tehnoloogiaõpetus.</p> <p>Pädevused:</p> <p><u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab traditsioonilisi töövõtteid ja ise valmistatud esemeid, samuti esemete ja materjalide taaskasutust.</p> <p><u>Enesemääratluspädevus</u> – tunneb oma esivanemate maailma.</p> <p><u>Sotsiaalne pädevus</u> – teab laste töid ja kohustusi vanas talukultuuris.</p> <p><u>Õpipädevus</u> – omandab mõningad lihtsamad käsitöövõtted ja arendab oma loovust.</p> <p>Õpitulemused:</p>	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

				<ul style="list-style-type: none"> - Teab lapse rolli eesti vanas talukultuuris. - Tunneb vana aja mänguasju ja nende valmistamise materjale. - Oskab ise valmistada käepärastest materjalidest mänguasju. 	
Rahvakalendri aastaring	2,0	<p>Eesti kultuuriloo püsinäituse „Kohtumised“ näitus „Talu elu ja talu ilu“, tegelussaal.</p> <p>Töölehed, koopiaesemed, rehielamu makett.</p>	<p>Näitusel „Talu elu ja talu ilu“ tutvume talviste ja suviste traditsiooniliste töödega. Arutleme selle üle, millal ja kes neid töid tegid, ning seome need aastaringiga. Tutvume vana rahvakalendriga ja kuude rahvapäraste nimetustega. Räägime aja kujutamisest rattana, mille moodustasid suvine ja talvine poolaasta oma tööde ja tähtpäevadega. Mängime rahvuslikke mängu, harjutades kuude rahvapäraste nimetusi, ja omandame tuntumate rahvakalendri tähtpäevade loendamise ja arvepidamise võtteid.</p> <p>Lähtuvalt rahvakalendri aastaringist keskendume:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oktoobris-novembris mardi- ja kadripäev, - detsembris-jaanuaris jõulud, - veebruaris-märtsis vastlad, - märtsis-aprillis lihavõtted. <p>Tunni käigus valmib tavandiga seotud</p>	<p>Õppeaine: inimeseõpetus, loodusõpetus, eesti keel.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab tööde ja pühade vaheldumist traditsioonilises talukultuuris. <u>Matemaatikapädevus</u> – õpib aastaringi jagamist tsükliteks ja tähtpäevade vahelist ajaarvestamist (nn lugunädalad). <u>Õpipädevus</u> – õpib tundma olulisi rahvakalendri tähtpäevi ja kombeid ning mõistab kaasaja kombestiku päritolu.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teadvustab aja arvestamist ja aja kulgemist. - On tutvunud rahvakalendri tähtpäevade ja nendega seotud kommetega ning talutöödega eri aastaegadel. 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

			ese.	- Teab kaasaegsete kommete tagamaid.	
Viie kodu lood	2,0	Eesti kultuuriloo püsinäituse „Kohtumised“ tegelussaalid on kodude maketid.	Tunnis tutvume Eesti kultuuriloo püsinäituse tegelussaalid eriaegsete kodude makettidega. Nende abil räägime kahetoalisest korterist, taluhäärberist, rehielamust, keskaegsest kaupmehekorterist ja muinastarast. Saame teada, kui suured olid eri aegade kodud ja pered, kuidas elukeskkond mõjutas inimeste elu ning võrdleme neid tänapäeva elupaikade ja elamisviisidega. Abiks on ajastutele omased esemed ja materjalid. Rühmatöös uuritakse põhjalikumalt ühte kodu ning tutvustatakse seda kaasõpilastele.	<p>Õppeaine: inimeseõpetus, eesti keel, loodusõpetus.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri ja väärtuspädevus</u> – väärtustab kultuuripärandit, mõistab ainelise kultuuri tähtsust. <u>Suhtluspädevus</u> – arendab suhtlus- ja eneseväljendusoskust, osaledes rühmatöös. <u>Õpipädevus</u> – oskab leida infot, kasutades tegelussaali võimalusi.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omandab esimesed teadmised Eesti ajaloo. - Saab teadmisi Eesti kodudest läbi aegade. - Teadvustab looduskeskkonna mõju inimese eluolule. 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.
Materjalide saamislugu	2,0	Eesti püsinäituse „Kohtumised“ näitus „Talu elu ja talu ilu“, tegelussaal.	Uurime näitust ja nuputame, milliseid materjale kasutati traditsioonilises Eesti talus ning milliseid kasutame tänapäeval. Tutvume mitmete materjalidega (vill, lina, nahk, puit jt), töövahenditega ning proovime	<p>Õppeaine: tööõpetus, käsitööõpetus, tehnoloogiaõpetus, loodusõpetus.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> –</p>	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

			<p>olulisemaid töövõtteid, et õppida, kuidas üks või teine materjal käitub. Lõpetuseks vaatame muuseumipoes pakutavat käsitööd ja räägime selle väärtusest tänapäeval.</p>	<p>väärtustab traditsioonilisi töövõtteid ja ise valmistatud esemeid. <u>Matemaatikapädevus</u> – teisendab ajaloolisi mõõtühikuid tänapäevasteks. <u>Ettevõtlikkuspädevus</u> – planeerib tööetappe ja omandab põhiteadmised käsitöö valmistamise perspektiividest tänapäeval.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tunneb eesti traditsioonilisi käsitööks kasutatud materjale. - Teab tööprotsesse ja nende ajamahukust. - Teab peamisi talupojakultuuris kasutatud mõõtühikuid. - Hindab käsitööna valminud esemeid. 	
<p>Jüri ja Mari uurivad kunsti (saab tellida kuni 30.09.2022)</p>	1,5	<p>Näitus „Värvide ilu. Eesti kuldaja kunst Enn Kunila kollektsioonist“.</p>	<p>Esimesel retkel kunstimaailma uurime, kuidas üldse kunstiteost vaadata. Mida me näeme, kui seisame maalile väga lähedal ning milline pilt avaneb siis, kui vaatame seda eemalt? Tutvume Eesti kunstnike ning nende töödega. Arutleme, kuidas kunstnikuks saadakse, kust saavad kunstnikud ideid ja kas lapsepõlv samuti nende loomingut mõjutab. Retke lõpus oleme detektiivid ning otsime üht maali.</p>	<p>Õppeaine: kunst.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab Eesti kunstipärandit.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teab maalimisvahendeid ja kuidas neid kasutada. - Teab, mis on põhivärvid ja nende segamine. 	<p>On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.</p>

				<ul style="list-style-type: none"> - Õpivad, kuidas kunsti vaadata. - On saanud esmaseid teadmisi Eesti kunstnikest ning nende teostest. 	
Tere-tere, inimkere! Jüri ja Mari kõnnivad kehanäitusel (saab tellida alates 1. märtsist 2023)	1,5	Näitus “Õige keha, vale keha”.	<p>Kas sa tahaksid olla nagu superman? Või hoopis kaunis printsess? Kas tead, et arusaam, milline on tubli poiss või ilus tüdruk, on aja jooksul palju muutunud?</p> <p>Näitusel uurime, millist toitu on eestlased aegade jooksul söönud, mida ilusaks pidanud ning kuidas oma keha eest hoolt kandnud. Saame teada, millised on eestlase elu tähtsamad sündmused, mis neid kurvastab ning mis neid rõõmsaks teeb.</p>	<p>Õppeaine: inimeseõpetus</p> <p>Pädevused:</p> <p><u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – tunneb üldkehtivaid moraalinorme minevikus ja tänapäeval, oskab tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimeste ja loodusega. Väärtustab Eesti rikkalikku kultuuripärandit.</p> <p><u>Sotsiaalne pädevus</u> – teab ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja reegleid.</p> <p><u>Enesemääratluspädevus</u> – mõistab naise ja mehe rolli minevikus ja tänapäeval.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teab inimese elukaare olulisemaid sündmusi ja nendega seotud rituaale. - Teab, kuidas on eestlase toidulaud muutunud ning 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

				<p>milline on tervislik toit tänapäeval.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teab, et mõisted „ilus“ ja „inetu“ muutuvad ajas. - Teab, et kaasaegne tehnoloogia võimaldab keha muuta. 	
<p>Hakkame kellekski teiseks (saab tellida alates 1. märtsist 2023)</p>	1,5	<p>Näitus “Õige keha, vale keha”, õppeklass.</p>	<p>Muuseumitunnis uurime, miks ja kuidas on inimesed ennast maskeerinud ja võtnud endale erinevaid rolle. Uurime lastega, milliseid näidendirolle on nad teinud, kas neile meeldib mängudes kehastuda kellekski teiseks ning kelle moodi nad tahaksid olla. Seejärel proovime ise erinevaid maske ja rolle, ning arvame ära, keda maske kandvad inimesed kehastavad. Lõpetuseks mõtiskleme, kas oleks tore hakatagi päriselt kellekski teiseks või on kõige parem ikkagi olla mina ise.</p>	<p>Õppeaine: eesti keel, inimeseõpetus.</p> <p>Pädevused: <u>Suhtluspädevus</u> – loob ja mängib läbi väljamõeldud rollide abil erinevaid suhtlusolukordi.</p> <p><u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab kultuuripärandit, sealhulgas erinevaid rahvapäraseid tegelaskujusid.</p> <p><u>Enesemääratluspädevus</u> – suhestub rollimängu abil ennast ümbritsevaga teise karakteri vaatenurgast, analüüsib oma käitumist.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oskab luua rolli ja seda läbi mängida. - eristab oma tõelist mina ja fiktiivset tegelast. 	<p>On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.</p>

				- Õpib tundma kultuuris (sh Eesti rahvakultuuris) esinevaid teatraalseid rolle ja nende funktsiooni ühiskonnas.	
--	--	--	--	---	--

(vajadusel lisada ridu)

II kooliaste (4.–6. klass)

Programmi nimetus	Kontakt tundide maht (ak tundides)	Vajalikud ruumid, vahendid ja transport	Programmi kirjeldus	Programmi seos põhikooli riikliku õppekavaga (saavutatavad pädevused ja õpitulemused)	Programm sobib/on kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele
Minu asja lugu	2,0	Eesti kultuuriloo püsinäitus „Kohtumised“ või soomeugri püsinäitus „Uurali kaja“, tegelussaal või õppeklass. Töölehed, kirjutusvahendid, paberid.	Muuseumitunnis vaatame koos püsinäitust ja pöörame tähelepanu asjadele kui ajaloo mõistmise allikatele. Uurime esemete tehnilisi parameetreid – vanus, materjal, funktsioon – , kuid eelkõige nende taga peituvaid lugusid, mis annavad ettekujutuse ajaloost kui sügavalt isiklikust protsessist. Teemaatilisele ekskursioonile järgneb töötuba, mille käigus iga õpilane räägib oma loo mõnest esemest, mille ta on	Õppeaine: ajalugu, eesti keel ja kirjandus, kunstiopetus. Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab esemeid (ka igapäevaseid) osana kultuuripärandist. <u>Enesemääratluspädevus</u> – teadvustab enda rolli kultuuripärandi kandja, säilitaja ja edasiandjana. <u>Suhtluspädevus</u> – jutustab oma eseme lugu teistele. <u>Õpipädevus</u> – saab teadmised,	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

			<p>kaasa võtnud. Lõpuks koostame ja vormistame üheskoos väikese näituse ning paneme sellele pealkirja.</p>	<p>kuidas esemete kaudu uurida minevikku. Tutvub muuseumide funktsiooni ja võimalustega kultuuripärandi kogumisel, säilitamisel ja tutvustamisel.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oskab vaadelda näitust, eksponaate, kujundust, tekste ja ligipääsetavust originaalesemetele. - Teadvustab eseme loo tähtsust. - Kirjutab oma eseme kohta loo. - Lähtuvalt omandatud teadmistest teeb koostöös kaaslastega oma näituse. 	
Materjalide saamislugu	2,0	Eesti püsinäituse „Kohtumised“ näitus „Talu elu ja talu ilu“, tegelussaal.	<p>Uurime näitust ja nuputame, milliseid materjale kasutati traditsioonilises Eesti talus ning milliseid kasutame tänapäeval. Tutvume mitmete materjalidega (vill, lina, nahk, puit jt), töövahenditega ning proovime olulisemaid töövõtteid, et õppida, kuidas üks või teine materjal käitub. Lõpetuseks vaatame muuseumipoes pakutavat käsitööd ja räägime selle väärtusest tänapäeval.</p>	<p>Õppeaine: käsitööõpetus, tehnoloogiaõpetus, loodusõpetus.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab traditsioonilisi töövõtteid ja ise valmistatud esemeid. <u>Matemaatikapädevus</u> – teisendab ajaloolisi mõõtühikuid tänapäevasteks. <u>Ettevõtlikkuspädevus</u> – planeerib tööetappe ja omandab põhiteadmised käsitöö valmistamise perspektiividest tänapäeval.</p>	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

				Õpitulemused: <ul style="list-style-type: none"> - Tunneb eesti traditsioonilisi käsitööks kasutatud materjale. - Teab tööprotsesse ja nende ajamahukust. - Teab peamisi talupojakultuuris kasutatud mõõtühikuid. - Hindab käsitööna valminud esemeid. 	
Ellujäämiskursus kiviajal	2,0	Eesti kultuuriloo püsinäituse „Kohtumised“ ajarada („Kiviaeg“), tegelussaal või õppeklass. Töölehed, kirjutusvahendid, näitlikustavad abimaterjalid.	Muuseumitunnis tutvume Eesti kiviaja eripäradega ja muinasaja esimese perioodi mitmepalgelise eluga. Uurime toonast elukeskkonda, arutleme, kuidas see mõjutas inimeste elu, ning võrdleme seda tänapäeva elukeskkonna ja -viisiga. Iga grupp saab valida endale rühmatöö teema: elukeskkond kiviajal, tervis kiviajal, kiviaja eluviis, tervise hindamine, tervislik toitumine kiviajal. Muuseumi eksponaate uurides ja tõlgendades tehakse tunni lõpuks temaatilised ettekanded ning toimub arutelu.	Õppeaine: ajalugu, inimeseõpetus. Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – tunneb muinaspärandit ja kiviaja inimeste eluviise. <u>Sotsiaalne ja kodanikupädevus</u> – hindab kollektiivi ja koostöö olulisust nii kiviaja kontekstis kui ka muuseumitunnis rühmatööd tehes. <u>Enesemääratluspädevus</u> – iseloomustab ja hindab oma eluviise võrdluses kiviaja inimesega. <u>Õpipädevus</u> – omandab teadmisi kiviaja ja selle uurimisvõimaluste kohta. <u>Suhtluspädevus</u> – rühmatöö ettekanne arendab kirjalikku ja suulist väljendusoskust. Õpitulemused:	On kohandatud hariduslike erivajadustega õpilastele.

				<ul style="list-style-type: none"> - Oskab võrrelda kiviaja eluolu tänapäevasega. - Kirjeldab füüsilist, vaimset ja sotsiaalselt tervist. - Oskab eristada tervislikke ja mittetervislikke otsuseid (toitumine, kehaline tegevus, elukeskkond) igapäevaelus ning kirjeldada kiviaja ja tänapäeva inimeste tegevust sellest lähtudes. - Toob näiteid tegurite kohta, mis mõjutavad elukeskkonna turvalisust ja tervislikkust nii tänapäeval kui ka kiviajal. 	
Kuidas töötab arheoloog?	2,0	<p>Eesti kultuuriloo püsinäituse „Kohtumised“ ajarada, tegelussaal või õppeklass.</p> <p>Töölehed, kirjutusvahendid, näidismaterjalid (potikillud, tulekivitükid, skeleti mudel jm), koopiaesemed.</p>	<p>Muuseumitunnis saame teada, kuidas saadakse teadmisi mineviku inimeste kohta. Üheks võimaluseks on arheoloogia meetodid. Uurime, kuidas määratakse maa seest avastatud leiu vanust, otstarvet, konteksti ning millist infot annavad esemed oma valmistajate ja kasutajate eluolu kohta. Õpilased koguvad ise erinevate arheoloogia-meetodite abil teadmisi mineviku inimestest ja nende eluviisidest.</p>	<p>Õppeaine: ajalugu, inimeseõpetus.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – tunneb muinaspärandit ja teab selle kaitsmise olulisust. <u>Sotsiaalne ja kodanikupädevus</u> – rühmaülesanded arendavad koostööd. <u>Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus</u> – savinõukildude mõõtmine pakub praktilisi geomeetria-alaseid teadmisi. Inimluude uurimine annab informatsiooni (mineviku) inimeste eluviiside ja tervise kohta.</p>	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

				<p><u>Suhtluspädevus</u> – rühmatöö ettekanne arendab suulist väljendusoskust.</p> <p><u>Õpipädevus</u> – õpib tundma erinevaid meetodeid mineviku inimeste uurimisel.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oskab nimetada erinevaid võimalusi ja teabeallikaid mineviku uurimiseks. - Väärtustab maapõues säilinud inimtegevuse jäänuseid kui ainulaadset teabeallikat mineviku kohta. - Teab, et arheoloogilised leiud võivad anda teadmisi nende valmistajate ja kasutajate kohta. - Teab, et inimeste eluviisid, sealhulgas erinevate esemete valmistamine ja kasutamine, võivad ajas muutuda. - Tunneb peamisi tegureid, mis inimeste luustikule mõju avaldavad, ning oskab nende abil teha järeldusi mineviku inimeste eluviiside kohta. - Seostab erinevaid teadusalasid ja õppeaineid ajaloo uurimise võimalustega. 	
--	--	--	--	---	--

Meie lipu lugu	2,0	Eesti kultuuriloo püsinäitus „Kohtumised“, näitus „Rahvas ja riik“, tegelussaal.	Tutvume Eesti riigilipu sünnilooga – kuidas ühest üliõpilaste seltsi lipust sai meie olulisim riiklik sümbol. Räägime riiklikust sümboolikast, sümbolite tähendusest ja etiketist. Näitusel „Rahvas ja riik“ vaatame Eesti esimest sinimustvalget lippu. Tunni lõpetame viktoriiniga.	<p>Õppeaine: ajalugu, ühiskonnaõpetus, eesti keel.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab Eesti riigi sümboolikat ja teab selle ajalugu. <u>Sotsiaalne ja kodanikupädevus</u> – teadvustab end Eesti ühiskonna liikmena <u>Suhtluspädevus</u> – arendab suhtlus- ja eneseväljendusoskust, osaledes arutelus ning viktoriinis. <u>Õpipädevus</u> – oskab leida infot, kasutades näituse võimalusi.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tunneb Eesti lipu lugu. - Teab Eesti riigi sümboolikat, selle ajalugu ja tähendust. - Oskab nimetada tähtsamaid lipupäevi ning teab lipu kasutamise esmast etiketti. 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.
Avastusretk keelesugulaste juurde	2,0	Soome-ugri rahvaste püsinäitus „Uurali kaja“, õppeklass, tööleht.	Muuseumitunnis tutvume püsinäituse „Uurali kaja“ abil soome-ugri rahvaste traditsiooniliste eluviiside ja tavade ning keelesugulusega. Õpime tundma eri rahvaste väärtushinnanguid ning nutikaid lahendusi argielu	<p>Õppeaine: eesti keel, loodusõpetus, ühiskonnaõpetus.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> - väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust.</p>	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

			<p>korraldamisel, tõmmates ka paralleele eesti rahvakultuuriga. Ringkäigule lisaks täidavad õpilased iseseisvalt näitust uurides töölehte, mis kinnistab ja täiendab äsja omandatud teadmisi.</p>	<p><u>Õpipädevus</u> – oskab leida infot, kasutades näituse võimalusi.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omandab esmased teadmised soome-ugri rahvastest ja nende kultuuridest. - Teadvustab eesti keele sugulust ja ühisosa teiste soome-ugri keeltega. - Väärtustab kultuuripärandit, mõistab ainelise ja vaimse kultuuri tähtsust. 	
<p>Kuidas värve saadakse? (pakume kuni 30.09.2022)</p>	2,0	<p>Näitus „Värvide ilu. Eesti kuldaja kunst Enn Kunila kollektsioonist“.</p>	<p>Tunnis tutvume Eesti kunstiklassikute teostega, pöörates erilist tähelepanu just värvidele – segame neid kokku ja vaatame, kuidas nad suurte kunstnike teostel ühte kõlavad. Õpime kirjeldama, mida näeme ja tunneme ning paneme igale värvile sobiva nimetuse. Koos käime läbi kunsti põhielemendid: joon, värv, vorm, ruum, rütm jt. Tunni lõpus saame võimaluse end loominguliselt väljendada.</p>	<p>Õppeaine: kunst, käsitööõpetus, tehnoloogiaõpetus</p> <p>Pädevused: <u>Suhtluspädevus</u> – väljendab kunstiteose mõju emotsioonile.</p> <p><u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab Eesti kunstipärandit.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kirjeldab värve ja nende toone ning kompositsiooni-elemente. - Teab, kuidas erinevaid värve saadakse. 	<p>On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele</p>

				<ul style="list-style-type: none"> - On omandanud teadmisi Eesti kunstikest ja nende teostest. 	
Hakkame kellekski teiseks! (saab tellida alates 1. märtsist 2023)	2,0	Näitus “Õige keha, vale keha”, õppeklass.	Muuseumitunnis uurime, miks ja kuidas on inimesed ennast maskeerinud ja võtnud endale erinevaid rolle. Uurime, milliseid näidendirolle on lapsed teinud, kas neile meeldib mängudes kehastuda kellekski teiseks ning kelle moodi nad tahaksid olla. Seejärel proovime ise erinevaid maske ja rolle, ning arvame ära, keda maske kandvad inimesed kehastavad. Lõpetuseks mõtiskleme, kas oleks tore hakatagi päriselt kellekski teiseks või on kõige parem ikkagi olla mina ise.	<p>Õppeaine: Keel ja kirjandus, inimeseõpetus.</p> <p>Pädevused: <u>Suhtluspädevus</u> – loob ja mängib läbi väljamõeldud rollide abil erinevaid suhtlusolukordi.</p> <p><u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab kultuuripärandit, sealhulgas erinevaid rahvapäraseid tegelaskujusid.</p> <p><u>Enesemääratluspädevus</u> – suhestub rollimängu abil ennast ümbritsevaga teise karakteri vaatenurgast, analüüsib oma käitumist.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oskab luua rolli ja seda läbi mängida. - Eristab oma tõelist mina ja fiktiivset tegelast. - Õpib tundma kultuuris (sh Eesti rahvakultuuris) esinevaid teatraalseid rolle ja nende funktsiooni ühiskonnas. 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

--	--	--	--	--	--

(vajadusel lisada ridu)

III kooliaste (7.–9. klass)

Programmi nimetus	Kontaktitudide maht (ak tundides)	Vajalikud ruumid, vahendid ja transport	Programmi kirjeldus	Programmi seos põhikooli riikliku õppekavaga (saavutatavad pädevused ja õpitulemused)	Programm sobib/on kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele
Uurime ja näitame keelt	2,0	Eesti kultuuriloo püsinäituse „Kohtumised“ ajarada („Raamatuaeg“) ja näitus „Keelekatel“, tegelussaal või õppeklass. Töölehed, kirjutusvahendid, sõnakaardid, tahvel, markerid, vanaaegse aabitsa koopia.	Muuseumitunnis saavad õpilased ise keelt kuulata, vaadata, katsuda, tallata ja näidata. Otsime vastuseid küsimustele: Kuidas on eesti keelt aegade jooksul räägitud, jäädvustatud, salvestatud ja kuulatud? Kui palju erinevad meie murded kirjakeelest? Kas me saame aru oma sugulaskeeltest? Mil viisil tekivad kõris häälikud? Milliseid märke kasutatakse viipekeeles? Muuseumitunnis leiame kõigile neile küsimustele vastused ning avastame, kui mitmekesine ja pidevas	Õppeaine: eesti keel ja kirjandus, ajalugu. Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab oma emakeelt. <u>Suhtluspädevus</u> – arendab rühmatöös suhtlemisoskust. <u>Õpipädevus</u> – õpib näituselt infot leidma ja analüüsima. Õpitulemused: - Teab eesti kirjakeele tekkelugu. - Teadvustab, et keel on elav ja muutuv. - Tunneb keele põhifunktsioone. - Teab, millised keeled on eesti keelt mõjutanud. - Teab erinevaid märgisüsteeme.	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

			muutumises on meie igapäevane eesti keel.		
Avastusretk keelesugulaste juurde	2,0	Soome-ugri rahvaste püsinäitus „Uurali kaja“, õppeklass, tööleht.	Muuseumitunnis tutvume püsinäituse „Uurali kaja“ abil soome-ugri rahvaste traditsiooniliste eluviiside ja tavadega ning keelesugulusega. Õpime tundma eri rahvaste väärtushinnanguid ning nutikaid lahendusi argielu korraldamisel, tõmmates ka paralleele eesti rahvakultuuriga. Ringkäigule lisaks täidavad õpilased iseseisvalt näitust uurides töölehte, mis kinnistab ja täiendab äsja omandatud teadmisi.	<p>Õppeaine: eesti keel, geograafia, ühiskonnaõpetus.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri-</u> ja <u>väärtuspädevus</u> - väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust. <u>Õpipädevus</u> – oskab leida infot, kasutades näituse võimalusi.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omandab esmased teadmised soome-ugri rahvastest ja nende kultuuridest. - Teadvustab eesti keele sugulust ja ühisosa teiste soome-ugri keeltega. - Väärtustab kultuuripärandit, mõistab ainelise ja vaimse kultuuri tähtsust. 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.
Kes või mis on eestlane?	2,0	Eesti kultuuriloo püsinäitus „Kohtumised“, tegelussaal või	Muuseumitunnis otsime vastust küsimusele, kes või mis on eestlane? Uurime siin elanud inimeste kombeid ja	<p>Õppeaine: ajalugu, ühiskonnaõpetus.</p> <p>Pädevused:</p>	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

		<p>õppeklass.</p> <p>Joonistus- ja kirjutusvahendid, plakatpaber (A3 ja A2).</p>	<p>elatusviise. Vaatame kolme- viieliikmeliste rühmadena üle need esemed, nähtused ja ideed, mis on eestlaste elulaadi kujundanud. Keskendume küsimusele, kuidas on inimene läbi ajaloo siinmail toimetanud. Osalejad õpivad tunni käigus püstitama küsimusi ja eesmärke ning analüüsima lõpetuseks ka oma panust ja arengut. Tunni teemaks olevale küsimusele ei ole ühte õiget või valet vastust. Iga osaleja kujundab välja oma isikliku vastuse ja tutvustab seda teistele. Igas tunnis valmib unikaalne koondportree Eesti inimesest.</p>	<p><u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – analüüsib Eesti kultuuri ning mõtestab selles olevaid märgilisi teemasid.</p> <p><u>Sotsiaalne ja kodanikupädevus</u> – teadvustab enda ja oma lähedaste suhet Eesti kultuurilooa.</p> <p><u>Suhtluspädevus</u> – muuseumitunnis toimub arutelu erinevate Eesti sümbolite üle.</p> <p><u>Õpipädevus</u> – omandab teadmised Eesti kultuuri sümbolite kujunemisest.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mõtestab ja väärtustab oma identiteeti. - Tõlgendab museaalide abil inimeste eluolu ja ühiskondlikku korraldust, uskumusi ja vaimulaadi. - Teeb rühmaga loovtööna plakati ning tutvustab seda teistele. - Oskab põhjendada eestlusega seotud sümbolite valikuid. 	
Nõiaprotsessid	2,5	Eesti kultuuriloo püsinäituse „Kohtumised“ ajarada (eelkõige „Raamatuaeg“ ja	Muuseumitunnis analüüsime 17.–18. sajandi Eesti ühiskonda ja sotsiaalseid suhteid ühe nõiaprotsessi	<p>Õppeaine: ajalugu, inimeseõpetus, loodusõpetus.</p> <p>Pädevused:</p>	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

		<p>„Ristiusu tulek“), tegelussaal või õppeklass.</p> <p>Rollilehed, rollide nimesildid, nõidumisteemalised rollimänguvahendid, tint ja kirjutussuled.</p>	<p>materjalide põhjal. Eesmärgiks on aidata õpilastel sisse elada uusaja inimeste eluolusse ja mentaliteeti ning mõista ajaloolise teadmise kujunemise lugu, allikaid ning nende tõlgendamise võimalusi. Mängime läbi mitmeid rolle 17.–18. sajandi kohtulikus nõiaprotsessis. Rollikogemuse ja hilisema arutelu kaudu avanevad tollaste inimeste maailmavaate ja hilisemate tõlgenduste tagamaad, ent samas ka õpilase enda ja tema kaaslaste käitumispõhimõtted.</p>	<p><u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – tunneb Eesti ajaloos olnud nõiaprotsesside põhjuseid, kultuurilist tausta, samuti nende uurimisallikaid ja tõlgendusvõimalusi.</p> <p><u>Sotsiaalne ja kodanikupädevus</u> – rollimäng arendab oskust näha asju teise inimese vaatenurgast.</p> <p><u>Suhtluspädevus</u> – mänguline situatsioon ja aktiivne suhtlemine arendavad sotsiaalseid oskuseid.</p> <p><u>Enesemääratluspädevus</u> – analüüsib enda käitumist erinevates olukordades rollimängu abil.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oskab iseloomustada kesk- ja uusaja erinevusi, peamisi selleaegseid kultuurimuutusi. - Saab aru mentaliteedi muutumise aeglusest. - Oskab töötada erinevate allikatega, rakendada allikakriitikat. - Asetab end minevikus elanud inimese olukorda rollimängu kaudu. 	
--	--	---	--	--	--

<p>Sündinud ENSV-s</p> <p>Eeltingimus: Õpilased vestlevad enne muuseumitundi vanemate või vanavanematega elust ENSV-s. Muuseum saadab õpetajale ettevalmistavad materjalid enne muuseumitundi.</p>	<p>2,0</p>	<p>Eesti kultuuriloo püsinäituse „Kohtumised“ ajarada („Raudne eesriie“) ning näitused „Paralleelilmad“ ja „Oma ase“.</p> <p>Joonistus- ja kirjutusvahendid, plakatipaberid (A3 ja A2).</p>	<p>Muuseumitunni eesmärgiks on anda teadmisi meie lähiminevikust Eesti NSV-st ehk perioodist, mil praeguste õpilaste vanavanemad koolis käisid. Muuseumitunni läbimise järel mõistavad õpilased ajastu mitmepalgelisust ning seda, millises reaalsuses nende vanavanemad elasid. Nad oskavad võrrelda enda ja nende valikuid ning võimalusi. Sel viisil ergutame noorte ajaloo huvi ning elukogemuse jagamist põlvkondade vahel. Loovtööna valmivad ajastukohased plakatid.</p>	<p>Õppeaine: ajalugu, ühiskonnaõpetus, kunstiõpetus.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – tunneb nõukogude aja sümbolikat ja retoorikat ning nende taga olevat ideoloogiat. <u>Sotsiaalne ja kodanikupädevus</u> – mõistab oma esivanemate ajastut ja tehtud valikute põhjuseid. <u>Suhtluspädevus</u> – tund ärgitab lugude jagamist peres ja suguvõsas. Rühmatöö soodustab noorte omavahelist koostööd. <u>Enesemääratluspädevus</u> – võrdleb enda ja oma esivanemate valikuid ajastute kontekstis.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - On tutvunud nõukogude perioodiga ja oskab seda võrrelda kaasajaga. - Tunneb ja oskab kasutada ajastule omaseid mõisteid. - Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. - Oskab töötada erinevate allikatega, rakendada allikakriitikat. - Loob ajastutruu plakati ning esitleb seda teistele. 	<p>On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.</p>
--	------------	---	---	--	---

<p>Leiud keskaegsest jäätmekastist</p> <p>Eeltingimus: Õpilased on läbinud enne muuseumitundi keskaegse linna teema, lisaks omandanud eelteadmised keskkonnateadlikust käitumisest. Samuti on õpilastele antud eelnevalt kodune ülesanne jälgida, millega täitub nende prügikast ühe päeva jooksul, ning panna see kirja.</p>	2,0	Eesti kultuuriloo püsinäitus „Kohtumised“, tegelussaal, jäätmekasti makett, õppeklass.	<p>Tunnis tutvume keskaegse jäätmekasti kui arheoloogilise allikaga. Uurime, millised leiud iseloomustavad keskaegse Eesti linna jäätmekasti ja milliseid järeldusi neist teha; arutleme eri materjalide säilimise põhjuste üle maapõues. Rühmatöö esimese osana rekonstrueerime tegelussaalis jäätmekasti leidude põhjal keskaegse inimese toidulaua, rõivastuse ja igapäevatööd. Seejärel kehastume 26. sajandi arheoloogiks ning analüüsime kodutöö põhjal praegusaja prügikasti sisu, inimeste toidulauda ning harjumusi.</p>	<p>Õppeaine: ajalugu, loodusõpetus.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – õpib tundma keskaja materiaalsel kultuuri ja selle uurimise võimalusi. Samas paneb tund mõtlema jäätmekäitlusele ja keskkonnateemadele. <u>Suhtluspädevus</u> – rühmaülesanded võimaldavad elavat arutelu, üksteisest arusaamist ja ühisloomist. <u>Õpipädevus</u> – õpib tundma keskaja inimese elu olmepoolt ning selle uurimise meetodeid.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Seletab ja kasutab kontekstis mõisteid “keskaeg”, “arheoloogia”, “jäätmekast”, “ökoloogiline jalajälg”. - Leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab ajalooteavet. - Tunneb keskaegse Eesti linnaelaniku toidulauda. 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

				<ul style="list-style-type: none"> - Oskab näha erinevusi keskaegse ja kaasaegse inimese tarbimiskultuuris. - Analüüsib oma ökoloogilist jalajälge. - Väärtustab säästvat eluviisi. - Lõimib ajaloos ja loodusteadustes õpitut. 	
Kuidas värve nähakse? (saab tellida kuni 30.09.2022)	2,0	Näitus „Värvide ilu. Eesti kuldaja kunst Enn Kunila kollektsioonist“.	Bioloogia ja füüsika tunnist teame, et silm on meie nägemiselund, tänu millele me näeme värve. Nägemise abil saab inimene end ümbritseva kohta teavet umbes 80 protsenti kogu infost. Värv ei ole aga ainult teadusliku tõlgendamise küsimus, vaid on sageli subjektiivne, mõjutatuna individuaalsest tajust ja ümbrusest. Küsimusele: „Mis on värv ja kuidas me värve näeme?“ vastust leida pole sugugi lihtne. Eesti kunstiklassikute töödega tutvudes arutame, kuidas me värve tajume ja mõistame. Üks on kindel – värv muudab maailma elavaks! Muuseumitunnis	Õppeaine: kunst, käsitööõpetus, tehnoloogiaõpetus. Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab Eesti ja maailma kunstipärandit. <u>Suhtluspädevus:</u> Väljendab kunstiteose mõju emotsioonile. Õpitulemused: <ul style="list-style-type: none"> - Kirjeldab värve ja nende toone ning nende mõju maali kompositsioonile. - Teab faktoreid, mis mõjutavad värvide tajumist. - On omandanud teadmisi Eesti kunstikest ja nende teostest. 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

			läheneme värvile nii teaduslikult kui ka loovalt.		
Mis peitub maski taga? (saab tellida alates 1. märtsist 2023)	2,0	Näitus “Õige keha, vale keha”.	Milline olen mina ja inimene minu kõrval ning kuidas nii enese kui teisega toime tulla, on käesolevas muuseumitunnis vaatluse ja arutluse all. Rühmatöö käigus selgub, kuidas meie arusaam inimeseks olemisest on ajas muutunud ja milliseid reegleid ja rolle ning miks me nii ajaloos kui tänapäeval kehtestame ja kehastame. Tund aitab uurida nii enese kui rahva nägu ning selle mõtestamise kujunemisteed. Taoline linnulennuvaade võimaldab ka paremat ja kergemat orienteerumist kaasaja infotihedas ja mõjutustest tulvil maailmas.	<p>Õppeaine: inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus, ajalugu.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtushinnangute teadvustamine ja hindamine ka ajaloolises kontekstis. <u>Sotsiaalne ja kodanikupädevus</u> – erinevuste aktsepteerimine ning arvestamine. <u>Suhtluspädevus</u> – esitlemine, seisukohtade esitamine, põhjendamine.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mõistab ühiskonnas toimuvate muutuste põhjusi ja tagajärgi. - Suhtub lugupidavalt individuaalsetesse, kultuurilistesse ja maailmavaatelistesse erinevustesse ning kirjeldab õiguste, 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

				<p>kohustuste, vabaduse ja vastutuse seost.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hindab erinevate infoallikate kasutamise võimalusi ja usaldusväärust. - Avaldab arvamust ajakirjanduses käsitletavate probleemide ning avaliku arvamuse kujundamise kohta. 	
Eestlase elukaar (saab tellida alates 1. märtsist 2023)	2,0	Näitus “Õige keha, vale keha”.	Saardes öeldi: <i>Kolm korda saab inimest vaadatud – kui ta ilma sünnib, kui ta pruudiks ehk peiuks saab ja kui ta ää sureb.</i> Programmi käigus räägime eestlase elu olulisematest sündmustest, nende tähendusest ja nendega seotud maagilistest tegevustest. Mängime läbi 19. sajandi taluinimese elukaare rituaalseid kombeid ja tõmbame paralleele tänapäevaga.	<p>Õppeaine: inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus, ajalugu.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – tunneb üldkehtivaid moraalinorme minevikus ja tänapäeval, oskab tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimeste ja loodusega. Väärtustab Eesti rikkalikku kultuuripärandit. <u>Sotsiaalne pädevus</u> – teab ja järgib ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja reegleid. <u>Enesemääratluspädevus</u> – mõistab inimese eluringi ning oskab end sellel määratleda.</p> <p>Õpitulemused:</p>	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

				<ul style="list-style-type: none"> - Teab eestlase elukaare olulisemaid sündmusi ja nendega seotud rituaale. - Võrdleb ja teab 19. sajandi ning tänapäeva kombestiku ühisosa ning erinevusi. - Mõistab elukaare üleminekurituaalide vajalikkust ja tähtsust. 	
Suhkrust ja jahust või kutsikahännast (saab tellida alates 1. märtsist 2023)	2,0	Näitus “Õige keha, vale keha”.	Õige ja vale, ilus ja inetu, mehelik ja naiselik – need väärtused muutuvad ajas ja ruumis. Uurime, kas ja kuidas on suhtumine mehe ja naise sotsiaalsesse rolli ning füüsilisse kehasse aja jooksul muutunud. Kas see, mis on lubatud tänapäeval, oli lubatud ka sada aastat tagasi? Kuidas on kujunenud iluideaalid ja milliseid võimalusi annab kaasaegne tehnoloogia keha muutmiseks? Üheskoos leiame nendele küsimustele vastused.	Õppeaine: inimeseõpetus. Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – tunneb üldkehtivaid moraalinorme minevikus ja tänapäeval, oskab tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimeste ja loodusega. Väärtustab Eesti rikkalikku kultuuripärandit. <u>Sotsiaalne pädevus</u> – teab ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja reegleid; aktsepteerib inimeste erinevusi ja arvestab neid suhtlemisel. <u>Enesemääratluspädevus</u> – mõistab naise ja mehe rolli minevikus ja tänapäeval.	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

				Õpitulemused: <ul style="list-style-type: none"> - Teab mehe ja naise elukaare olulisemaid sündmusi ja nendega seotud rituaale Eesti kombestik. - Teab, kuidas on mehe ja naise iluideaalid aja jooksul muutunud. - Teab, kuidas on kujunenud eestlase identiteet. - Mõistab, kuidas mehe ja naise sotsiaalne roll on ajas muutunud. - Teab, kuidas kaasaegne tehnoloogia võimaldab keha muuta. 	
--	--	--	--	---	--

(vajadusel lisada ridu)

Gümnaasium (10.–12. klass) (täidetakse ainult humanitaar- ja sotsiaalvaldkonna puhul)

Programmi nimetus	Kontakt tundide maht (ak tundides)	Vajalikud ruumid, vahendid ja transport	Programmi kirjeldus	Programmi seos gümnaasiumi riikliku õppekavaga (saavutatavad pädevused ja õpitulemused)	Programm sobib/on kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele
Usurikas Eesti	2,0	Eesti kultuuriloo püsinäitus	„Usurikas Eesti“ vaatleb lähemalt ristiusu voolude	Õppeaine: ajalugu, usundiõpetus	On kohandatav hariduslike

		<p>„Kohtumised“, tegelussaal, õppeklass.</p>	<p>katoliikluse, luterluse ja õigeusu, samuti rahvausu rolli Eesti ajaloo ja mõteloos. Õpilased tutvuvad viimase tuhatkonna aasta konkreetsete ajalooündmuste ja nähtustega, mis seostuvad mainitud usuvooludega. Programm aitab mõista sündmusi ja väärtushinnanguid erinevate osapoolte vaatenurkadest. Ajaloolisest taustast lähtuvalt heidame pilgu ka nimetatud usuvoolude tähendusele ja tähtsusele tänapäevases Eesti ühiskonnas. Muuseumitunnis omandatud teadmised kinnistame veebiviktoriiniga.</p>	<p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab Eesti ajalugu ja kultuurilist mitmekesisust. <u>Sotsiaalne ja kodanikupädevus</u> – teab ning järgib ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme, tunneb ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide omapära. <u>Õpipädevus</u> – organiseerib oma õppetööd rühmas ja otsib vajaminevat teavet erinevatest kohtadest. <u>Suhtluspädevus</u> – rühmatöö tegemine ja ettekandmine arendavad väljendusoskust. <u>Digipädevus</u> – kasutab IKT-vahendeid rühmatöös.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mõistab ristiusu mõju Eesti kultuurile. - Teab, millised on olnud ristiusu voolude ja rahvausu omavahelised suhted läbi aegade. - Võrdleb peamisi Eesti ajalugu ja mentaliteedilugu mõjutanud usuvoolusid. 	<p>erivajadustega õpilastele.</p>
--	--	--	---	--	-----------------------------------

				<ul style="list-style-type: none"> - Hindab usueluga seotud ajaloo sündmusi erinevate ühiskonnarühmade vaatenurgast ning oskab asetada end nende olukorda. - Selgitab usu tähendust tänapäeva Eesti ühiskonnas. 	
Mis eesti keel on?	2,0	<p>Eesti kultuuriloo püsinäituse „Kohtumised“ ajarada („Raamatuaeg“) ja näitus „Keelekatel“, tegelussaal või õppeklass.</p> <p>Töölehed, kirjutusvahendid, sõnakaardid, tahvel, markerid, vanaaegse aabitsa koopia.</p>	<p>Muuseumitunnis uurime eesti keele arengu ja kirjakeele tekkimise lugu. Otsime vastuseid küsimustele: Kuidas on eesti keelt aegade jooksul räägitud, lauldud, jäädvustatud, salvestatud ja kuulatud? Kui palju erinevad meie murded kirjakeelest? Kas me saame aru oma sugulaskeeltest? Mil viisil tekivad kõris häälikud? Milliseid märke kasutatakse viipekeeles? Uurime ka sõnaloo võimalusi ning arutleme, kuidas igapäevane keelekasutus sõltub olukorrast.</p>	<p>Õppeaine: eesti keel ja kirjandus, ajalugu.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab oma emakeelt. <u>Suhtluspädevus</u> – arendab rühmatöös suhtlemisoskust. <u>Õpipädevus</u> – õpib näituselt infot leidma ja analüüsima.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teab, mis on ajendanud eesti kirjakeele teket ja arengut. - Teab, kuidas ja miks on eesti keel aja jooksul muutunud. - Tunneb keele põhifunktsioone. - Teab, millised keeled on eesti keelt mõjutanud. - Teab erinevaid märgisüsteeme ja kus neid kasutatakse. - Teadvustab, et keel on elav ja jätkuvalt muutuv. 	<p>On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.</p>

Soome-ugri keeled ja meeled	2,0	<p>Soome-ugri püsinäitus „Uurali kaja“, õppeklass.</p> <p>Töölehed, kirjutusvahendid, soome-ugri rahvaste kaart.</p>	<p>Muuseumitunnis tutvume soome-ugri rahvaste, nende asuala, arvukuse, algkodu ning keelepuuga. Kuulame soome-ugri keelte kõla, vaadates originaalkeeles rahvaluulealaseid animatsioone, mis tutvustavad soome-ugri rahvaste traditsioonilisi uskumusi ja tavasid. Õpilased uurivad rühmatööna üht näitusel kajastatud soome-ugri rahvast ja teevad kaaslastele kokkuvõtte. Toome välja soome-ugri keelte ühisjooned võrdluses indoeuroopa keeltega.</p>	<p>Õppeaine: eesti keel ja kirjandus, geograafia.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab keelelist ja kultuurilist mitmekesisust. <u>Suhtluspädevus</u> - rühmatöö ja ettekanne arendavad väljendusoskust. <u>Õpipädevus</u> – õpib näituselt infot leidma, analüüsima ja ette kandma.</p> <p>Õpitulemused: - Teab, kes on soome-ugri rahvad. - Teab soome-ugri keelte kujunemislugu, sealhulgas keelepüü ja algkodu teooriat. - Oskab välja tuua soome-ugri keelte ühisjooni võrdluses indoeuroopa keeltega.</p>	<p>On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.</p>
Vaimsed teetähised	2,0	<p>Eesti kultuuriloo püsinäitus „Kohtumised“, tegelussaal või õppeklass.</p> <p>Kirjutusvahendid, töölehed, näituseplaanid,</p>	<p>Muuseumitunnis tutvuvad kolme–viieliikmelised rühmad siinset vaimu- ja igapäevaelu mõjutanud teemadega. Nad võrdlevad rahvuslikku ärkamist, massikultuuri tekkimist, inimeste liikumisvõimalusi ja suhtlemisviise tänapäeval ja</p>	<p>Õppeaine: ajalugu, ühiskonnaõpetus.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – võrdleb Eesti elu ja kultuuri muutumist ja järjepidevust enam kui saja aasta vältel.</p>	<p>On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.</p>

		paberid (A2) Venni diagrammidega.	sadakond aastat tagasi. Rühmad uurivad iseseisvalt süvendatult ühte teemat ning annavad seejärel teistele õpitust ülevaate Venni diagrammi vormis.	<p><u>Sotsiaalne ja kodanikupädevus</u> – tunni teemad ärgitavad analüüsima elus tehtavaid valikuid, nende põhjuseid ja tagajärgi.</p> <p><u>Enesemääratluspädevus</u> – teadvustab enda ümber olevaid nähtusi ja nende tausta.</p> <p><u>Õpipädevus</u> – omandab teadmisi Eesti kultuuriloost ja argielust 19. sajandi lõpupoolest tänapäevani.</p> <p><u>Suhtluspädevus</u> – rühmatöö ja aktiivne arutelu arendavad analüütilist mõtlemist ning kirjalikku ja suulist eneseväljendust.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oskab tuua sarnasusi ja erinevusi tänapäeva ja 20. sajandi alguse eluolu vahel. - Teab erinevate tänapäevaste ühiskonnanahtuste (rahvuslus, tarbimine jne) kujunemise olulisemaid põhjusi. - Teeb koos rühmaliikmetega Venni diagrammi, tutvustab ja põhjendab seda teistele rühmadele. 	
Kuidas taltsutada plastmassi?	2,0	Eesti kultuuriloo püsinäitus „Kohtumised“,	Muuseumitunnis tutvustatakse õpilastele erinevaid plastmasse ning nende saamise meetodeid.	Õppeaine: loodusained, sotsiaalsained.	On kohandatav hariduslike

		<p>tegelusaal või õppeklass.</p> <p>Plastesemed näidiste kogust, paberid märkmete tegemiseks, kirjutusvahendid, ekraan/projektor slaidide näitamiseks.</p>	<p>Antakse ülevaade selle materjali ajaloost. Näitusel uuritakse eksponeeritud plastesemeid ning materjali laia kasutusvaldkonda. Õpetatakse eristama erinevaid plastmassi liike, nende kasutamist ja hoidmist. Selgitatakse plastmassi osalust ülemaailmses reostuskriisis ning selle materjali teadlikuma kasutamise vajalikkust.</p>	<p>Pädevused: <u>Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus</u> – teab plastmasside saamis- ja ümbertöötlemismeetodeid. <u>Õpipädevus</u> – tunneb plastmassi liike, mõistab pakendite märgistust. <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – tunneb plastmassi osalust reostuskriisis ja oskab plastmassi teadlikumalt kasutada.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omab ülevaadet, kuivõrd palju erinevaid plastmasse inimene igapäevaselt kasutab. - Oskab hinnata plastmassi kui väärtuslikku materjali. - Teab, mida kujutavad endast pakenditele märgitud ümbertöötamise sümbolid. - Oskab identifitseerida mõnda levinumat plastmassi. - Mõistab pakendite sorteerimise vajalikkust loodusreostuse takistamise eesmärgil ning teab, mida erinevatest plastmassidest ümbertöötlemisel saab. 	<p>erivajadustega õpilastele.</p>
Eesti talurahvaseadused	3,0	Eesti kultuuriloo püsinäitus „Kohtumised“,	Muuseumitunnis vaatleme üht ühiskondlikku protsessi – talupoegade pärisorjuse	Õppeaine: ajalugu, ühiskonnaõpetus.	On kohandatav hariduslike

<p>Eeltingimused: Õpilased on omandanud baasteadmised talupoegade õigusliku olukorra muutumisest 19. sajandil ja tunnevad väitlemise põhimõtteid.</p>		<p>näitus „Talu elu ja talu ilu“, tegelussaal.</p>	<p>kujunemist ja sellest vabanemist. Tutvume baltisaksa ja kohaliku talupoja suhtluskultuuri ja omavaheliste suhetega. Uurime, milline mõju oli isiklikul ja majanduslikul vabanemisel talupoja- ja mõisakultuurile ning tehnika arengule. Tutvume teemakohase materjaliga. Õpilased koostavad ja esitlevad rühmatööna sketši „Osta talupoeg ära!“. Programmi lõpus toimub õpilaste väitlus „Talurahvaseaduste poolt ja vastu ehk mõisnik vs talupoeg“.</p>	<p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – saab põhjaliku ülevaate Eesti talurahva õiguslikust olukorrast ja selle muutumisest seaduste valguses. <u>Suhtluspädevus</u> – muuseumitunnis toimuv väitlus arendab analüütilist mõtlemist, eri osapoolte mõistmist ja suulist eneseväljendust. <u>Õpipädevus</u> – õpib tundma Eesti erinevate ühiskonnakihtide elu ja õigusi ning omavahelisi suhteid 18.–19. sajandil. Oskab näha erinevate ajalooliste seisukohtade tugevusi ja nõrkusi.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oskab kirjeldab talurahva ja mõisnike olukorra muutumist (majanduslikku arengut ja eluolu) 13. sajandist kuni 1919. aastani. - Selgitab majandusprotsesside ja talurahvaseaduste seoseid. - Kasutab kontekstis mõisteid “talu”, “mõis”, “teoorjus”, “pärisorjus”, “sunnismaisus”. - Iseloomustab talupoegade ja mõisnike vastastikuseid suhteid ja mõjutusi. 	<p>erivajadustega õpilastele.</p>
---	--	--	---	---	-----------------------------------

				<ul style="list-style-type: none"> - Oskab koguda sotsiaal- poliitilist ja majanduslikku teavet, hindab seda kriitiliselt, süstematiseerib ning kasutab. - Oskab näha põhjuslikke seoseid talurahva reformide ja tänapäeva ühiskonna elukorralduse vahel. 	
Värv või vorm (saab tellida kuni 30.09.2022)	2,0	Näitus „Värvide ilu. Eesti kuldaja kunst Enn Kunila kollektsioonist“	Näitus värvide suurmeisteritest Eesti kunstis loob võimaluse uurida värvide salamaailma ja elu päikselisemat poolt. Ajal, mil maailma laastas järjest kaks suurt maailmasõda ning eestlane püüdis vabaduse poole, keskendusid maalikunstnikud nii meil kui ka mujal eelkõige värvile. Vormi ja sisu peamine erinevus seisneb selles, et sisu kannab endas teose mõtet, samas kui vorm on sisu paigutamise viis. Vorm võib samas muuta nii teose stiili kui ka tähenduse. Kuidas aga suhtuda värvi? See on oluline komponent sõnumite ja emotsioonide edastamisel,	<p>Õppeaine: kunst, käsitööõpetus, tehnoloogiaõpetus, ajalugu, kirjandus.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtustab Eesti ja maailma kunstipärandit. <u>Suhtluspädevus</u> – väljendab kunstiteose ja selle elementide mõju emotsioonile.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teab, kuidas vorm võib mõjutada kunstiteose sisu ja vaataja muljet sellesse. - Paneb tähele vormi ja värvi rolle kunstiteoses. - On omandanud teadmisi Eesti kunstnikest, nende 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

			millegi nähtavaks tegemisel või varjamisel ja seda mitte ainult kunstis.	teostest ja ajaloolisest kontekstist.	
Maskid maha! (saab tellida alates 1. märtsist 2023)	2,0	Näitus “Õige keha, vale keha”	Õige ja vale on väga olulised mõisted. Muuseumitunnis uurime kehaga seotud norme ja nende muutumist ajas ning mida selle info põhjal enda ja ühiskonna kohta järeldada võime. Keha kannab ka vaimu, meelsust, mõtlevat aju – või ka siis vastupidi – kõik need mõjutavad omakorda seda kõike majutavat keha. Milliseid sõnumeid saadame endale iseenda, oma keha ja ka selle ruumi kohta laiemalt, kus tegutseme; ja kuidas need sõnumid omakorda meieni jõuavad – ongi antud muuseumitunnis vaatluse ja arutluse all.	<p>Õppeaine: ajalugu, inimese- ja ühiskonnaõpetus.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – väärtushinnangute teadvustamine, inimsuhete ja tegevuste hindamine, nende muutumise uurimine ajas. <u>Sotsiaalne ja kodanikupädevus</u> – austab reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära; teeb koostööd erinevates situatsioonides, võtab kaasvastutuse.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Võrdleb ning analüüsib poliitilisi, ühiskondlikke, olmelisi ja kultuurilisi arengusuundi ja probleeme, kirjeldab ideoloogiliste ning tehnoloogiliste muutuste mõju inimeste 	On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.

				<p>eluviisile ja väärtushinnanguile.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hangib teavet ühiskonna kohta erinevatest allikatest, suudab seda tõlgendada, üldistada, kriitiliselt hinnata ja edastada; austab igatüüpi õigust isiklikule arvamusele ning sõnavabadusele. - Loob tulevikutsenaariume ja -visioone mingis sotsiaalselt või personaalselt olulises valdkonnas. 	
<p>Suhkrust ja jahust või kutsikahännast (saab tellida alates 1. märtsist 2023)</p>	2,0	<p>Näitus “Õige keha, vale keha”.</p>	<p>Õige ja vale, ilus ja inetu, mehelik ja naiselik – need väärtused muutuvad ajas ja ruumis. Uurime, kas ja kuidas on suhtumine mehe ja naise sotsiaalsesse rolli ning füüsilisse kehasse aja jooksul muutunud. Kas see, mis on lubatud tänapäeval, oli lubatud ka sada aastat tagasi? Kuidas on kujunenud iluideaalid ja milliseid võimalusi annab kaasaegne tehnoloogia keha muutmiseks? Üheskoos leiame nendele küsimustele vastused.</p>	<p>Õppeaine: inimeseõpetus.</p> <p>Pädevused: <u>Kultuuri- ja väärtuspädevus</u> – tunneb üldkehtivaid moraalinorme minevikus ja tänapäeval, oskab tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimeste ja loodusega. Väärtustab Eesti rikkalikku kultuuripärandit. <u>Sotsiaalne pädevus</u> – teab ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja reegleid; aktsepteerib inimeste erinevusi ja arvestab neid suhtlemisel.</p>	<p>On kohandatav hariduslike erivajadustega õpilastele.</p>

				<p><u>Enesemääratluspädevus</u> – mõistab naise ja mehe rolli minevikus ja tänapäeval.</p> <p>Õpitulemused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teab mehe ja naise elukaare olulisemaid sündmusi ja nendega seotud rituaale Eesti kombestik. - Teab, kuidas on mehe ja naise iluideaalid aja jooksul muutunud. - Teab, kuidas on kujunenud eestlase identiteet. - Mõistab, kuidas mehe ja naise sotsiaalne roll on ajas muutunud. - Teab, kuidas kaasaegne tehnoloogia võimaldab keha muuta. 	
--	--	--	--	---	--

(vajadusel lisada ridu)

4. Pakkuja on 2022/2023. ja 2023/2024. õppeaastal nõus läbi viima eelnimetatud programmid tunnimaksumusega 42,5 eurot. Aktiivõppeprogrammi ühe kontakttunni maksumus sisaldab nii kontakttunni läbiviimise, ettevalmistamise, tagasisidestamise, õppeprogrammides osalemise koordineerimise, aruandluse koostamise tasu ja õppevahendite maksumust. Kontakttunni maksumus ei ole tingimuslik, st see on sõltumatu inflatsioonist, valuutakurssidest, maksudest vms.

Maksumusele lisandub käibemaks (pakkuja tähistab x-ga, kas maksumusele lisandub käibemaks või mitte):

X Jah

Pakkuja kinnitab, et pakkumus on jõus 90 päeva.

/allkirjastatud digitaalselt/